

Pamětní deska Bohuslava Horáka

Jana Žárská

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové vyhlašuje pro každý rok tzv. krajskou knihovnickou kampaň s určitým tématem. V roce 2020 bylo téma věnováno osobnostem regionu. Některé věci však musí mít svůj čas a správně dozrát, a tak se jeden z výsledků tohoto projektu narodil v Černilově až v roce 2021.

Dlouhá léta jsme netušili, jaký významný rodák z Černilova pochází. Narodil se zde a žil zde se svými rodiči do věku osmi let. Poté se rodina přestěhovala za prací tatínka do Nepasic u Třebechovic pod Orebem. Komunistický režim však tuto velmi významnou osobnost chtěl zcela vymazat z historie. Od doby, kdy v Černilově dotyčný žil, se na tuto informaci zapomnělo. Pamětníci zemřeli, jméno jeho ženy se až do roku 1990 hlasitě vyslovovat nesmělo.

Objev zapomenutého, avšak nesmírně významného rodáka byl zde v Černilově učiněn až v roce 2011. Tehdy Obecní úřad v Černilově kontaktovala badatelka Jarmila Doležalová, aby zjistila, kde se tu nachází dům s č. p. 215. Pan starosta ji nasměroval na Místní knihovnu, a tak jsme se s paní Doležalovou seznámily. Mimochodem její životní příběh je též nesmírně zajímavý, neboť její maminka a teta byly jediné dvě děti, které přežily válečnou tragédii v obci Ležáky – viz například <https://www.pametnaroda.cz/cs/dolezalova-roz-stulikova-jarmila-20120417-0>. Díky paní Jarmile Doležalové jsme tak zjistili, že se v černilovském domě č. p. 215, bývalé evangelické škole, dnes v budově Kulturního a spolkového domu, narodil rodičům Miladě a Bohuslavovi syn se jménem také Bohuslav, který se v dospělosti oženil také s Miladou, konkrétně JUDr. Miladou Horákovou. Jeho životní příběh je nesmírně hluboký a bohužel veřejnosti i málo známý. Více se o něm můžeme dozvědět až z nedávno vydané knihy publicisty Daniela Anýže s názvem *Jdu s hlavou vztyčenou, příběh rodiny Milady Horákové* (vydalo nakladatelství Zeď v roce 2020).

Protože je součástí mé pracovní náplně péče nejen o černilovskou místní knihovnu, ale také o krásný starý dům, právě ten, ve kterém se Bohuslav Horák narodil, dlouho jsem uvažovala, jak zde tohoto významného rodáka viditelně připomenout. Realizace trvala trochu déle, než jsem předpokládala. Bylo nejprve nutné si ujasnit, zda by měl vzniknout před domem nějaký artefakt, či zda zvolit pamětní desku, kde a jak. Vzhledem k tomu, že budova Kulturního a spolkového domu v Černilově je památkově chráněna, bylo potřeba v případě osazení pamětní desky do fasády domu získat také povolení příslušného památkového úřadu. Ohledně vytvoření této vizuální vzpomínky jsem oslovila pana kameníka Hynka Shejbal z Josefova a ukázalo se, to byla volba skvělá. Vzhledem k tomu, že dům je nyní využíván všemi věkovými kategoriemi pro vzdělávací, kulturní, sportovní a komunitní aktivity, rozhodli jsme se nakonec, že zvolíme formu desky osazené do fasády domu. Kvůli přílišné členitosti přední fasády domu byl nakonec na doporučení pana architekta Pavla Kramáře, který navrhoval i předchozí rekonstrukci objektu, vybrán prostor ze dvora, tj. v zadní části domu. Zde deska získala své krásné a pietní místo. Dvůr je využíván pro venkovní akce – koncerty, trhy, svatby, ale třeba také při pasování prvňáčků na čtenáře či literární venkovní besedy, a tak deska bude mít své diváky a návštěvníky. Případným zájemcům neznalým situace přinese trochu napětí při jejím hledání.

Pan kameník Shejbal vytvořil několik návrhů podoby desky, z kterých jsme vybrali připomínku časů, které zde Bohuslav Horák prožil. Narodil se jako syn a vnuk učitelů a prožil zde svá raná žákovská léta. Proto je na pamětní desce jeho jméno stylizováno do podoby podpisu na břidlicové tabulce, která se tehdy ve škole používala. Text je doplněn nejdůležitějšími fakty z Bohuslavova života a doplněn QR kódem, který odkazuje na webové stránky s dalšími informacemi.

Pamětní deska byla odhalena ve středu 13. 10. 2021 při příležitosti 45. výročí úmrtí Dr. Ing. B. Horáka ve Washingtonu, D. C., v USA. Slavnostní odhalení desky uvedl starosta obce Černilov Ing. Stanislav Javůrek. Mimořádným hostem události byla PhDr. Jiřina Kádnerová, emeritní ředitelka Střeďočeské vědecké knihovny, příbuzná Bohuslava Horáka. Přijela přítomným předat pozdrav Jany Kánské, dcery Milady a Bohuslava Horákových. Také se podělila o osobní vzpomínky na Horákovy. Dále promluvil autor desky kameník Hynek Shejbal, ředitel Paměti národa Východní Čechy Mgr. Tomáš Heller, paní učitelky Masarykovy jubilejní základní školy v Černilově Mgr. Pavla Lochmanová a Mgr. Jana Hofmanová a evangeličtí faráři Mgr. Jan Lavický a Mgr. Bc. Miki Erdinger. Za flétnový úvod slavnosti děkujeme Anežce Urbanové a za autorské přečtení slohové práce o školních časech malého Slávka Sabince Fryntové ze třetí třídy. Žáci třídy 3. B, kteří ve školním roce 2021/22 využívají pro výuku prostory v přízemí budovy, připravili se svou paní učitelkou Mgr. Pavlou Lochmanovou také výstavu obrázků a vlastnoručně psaných textů o tom, jak si představují, že v časech malého Slávka vypadala zdejší škola.

21. 10. 2021 navštívila Kulturní a spolkový dům v Černilově paní Mgr. Vlastimila Nováková z pražského Klubu Milady Horákové, aby zde za Klub MH položila květiny. Klub Milady Horákové velmi ocenil počín obce Černilov, napsal o tom na svých webových stránkách a ve svém zpravodaji „Masarykův lid“.

Nesmírně vzácným hostem byla paní Jana Kánská, dcera Bohuslava a Milady Horákových. Přiletěla se na pamětní desku podívat až z USA, kde již mnoho let žije. Psala jsem jí, co zde připravujeme, a ona na to odepsala: „Víte co, už jsem v Čechách dlouho nebyla, tak já přiletím!“ U dámy se věk nemá prozrazovat, ale její odvaha, kuráž a vitalita jsou prostě úchvatné. Cestovala z USA sama. Vzhledem ke covidovým restrikcím se jí podařilo získat letenku až po slavnostním odhalení desky. Do Černilova přijela 22. 10. 2021 s panem Davidem Mrnkou, režisérem a scenáristou filmu Milada. Nejprve navštívila naši malou vesnickou knihovnu (musím říci, že když přišla do knihovny a řekla: „Já jsem Jana Kánská,“ podlomily se mi nohy a ze setkání s tak úžasnou, milou a báječnou ženou jsem následovně nemohla spát, jak moc na mě setkání zapůsobilo). Paní Kánská si prohlédla pamětní desku, Kulturní a spolkový dům v Černilově a výstavu obrázků a příběhů o jejím tatínkovi, která byla umístěna v chodbě tohoto domu. Upřesnila nám, že když byl malý, tak mu neříkali „Bohoušek“, ale „Slávek“. A velmi krásně a dojemně pozdravila přítomné žáky 3. B a řekla jim, že její tatínek byl především nesmírně hodný, chytrý a čestný člověk a ať také takoví v životě jsou, protože to je to nejdůležitější!

Paní Jana Kánská a publicista Daniel Anýž uvedli v pražské galerii DOX 28. 10. 2021 knihu *Jdu s hlavou vztyčenou*. Kniha se věnuje životnímu příběhu rodiny Horákových, obzvláště pak Bohuslavovi, o kterém se dosud mnoho nepsalo a jehož životní příběh je současné veřejnosti neznámý. Knihu samozřejmě v naší černilovské místní knihovně máme k zapůjčení. Pan Daniel Anýž při uvedení této knihy vyjádřil své přání se do Černilova také přijet podívat. Budeme se těšit.

Bohuslav Horák se v budově bývalé evangelické školy v Černilově narodil 22. 2. 1899. Jeho dědeček Jan Rychetský zde působil jako řídící učitel, maminka Milada a otec Bohuslav jako učitelé. Obě rodiny zde měly učitelský byt, Horákoví nejspíše v 1. patře. Bydleli zde do Bohuslavových osmi let, pak se přestěhovali do Nepasic a posléze do Bělče nad Orlicí a do Prahy. Bohuslav Horák po nucené emigraci v roce 1949 žil až do své smrti 13. října 1976 v USA. Je pohřben na malém hřbitůvku v Bělči nad Orlicí, kam jeho urnu převezla dcera Jana. Do vlasti už se nikdy podívat nesměl a se svou dcerou se mohl setkat až po dlouhých 17 letech odloučení. Nádherné dopisy, které mu psala žena Milada z vězení před popravou, se k němu bohužel nikdy nedostaly. Obdržela je až dcera Jana v devadesátých letech po změně režimu. Kde skončily po popravě ostatky JUDr. Milady Horákové, se dodnes nezjistilo.

Pamětní desku Dr. Ing. Bohuslava Horáka na jeho rodném domě financovala obec Černilov. Její návrh a podobu vytvořil kameník Hynek Shejbal z Josefova ve spolupráci se svou ženou a dcerou.

Komunistický režim chtěl, aby osudy mnohých lidí i jejich odkaz byly zapomenuty. Odvaha a statečnost Bohuslava Horáka a jeho rodiny jsou však stále velkou inspirací pro nás i pro další generace. Pamětní deska na Kulturním a spolkovém domě v Černilově by nám to měla stále připomínat.

Kontakt na autorku: knihovna@cernilov.cz